

dosarul nr. 3ra-14/19

prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Central (jud. N. Berbec)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

13 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Mariana Pitic
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ion Endter,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva Consiliului comunei Cărpineni și Primăria comunei Cărpineni cu privire la contestarea actului administrativ și anularea contractelor de vânzare-cumpărare,

împotriva deciziei din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii,

constată:

La data de 21 martie 2016 Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Cărpineni cu privire la contestarea actului administrativ și anularea contractelor de vânzare-cumpărare.

În motivarea acțiunii reclamanților au indicat că, anul 2006 au fost încheiate două contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor între Primăria com. Cărpineni r-nul Hîncești și Endter Ion, care a devenit proprietarul terenurilor cu suprafețele 20,59 ha, 20,19 ha, cu destinația pășuni.

Au menționat că aceste terenuri constituiau interes pentru comunitatea locală, or exact pe locul acestora anterior se afla un iaz, care era unul din cele mai mari din țară. Licităția a fost câștigată de Ion Endter în baza deciziei Consiliului local nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului verbal al licitației. La acea perioadă autoritățile locale au invocat că odată ce va avea loc tranzacția, noul proprietar va avea grijă să dezvolte această zonă prin reconstrucția iazului de altădată. Mai mult ca atât, acest lucru a fost discutat și în cadrul ședințelor Consiliului local la care s-a decis înstrăinarea. Au trecut deja 10 ani și nu a fost întreprinsă nici o activitate de reconstrucție pe respectivele terenuri, iar acestea se află în paragină.

Au afirmat că aceste terenuri chiar dacă erau bunuri din domeniul privat care aparțineau unității administrativ teritoriale nu puteau fi vândute în detrimentul intereselor comunității. Grupul de reclamanti au cules informații comprehensive privind felul în care s-a desfășurat licitația din 2006, precum și au aflat recent despre existența unei ordonanțe din anul 2011 de refuz în pornirea urmăririi penale în privința lui Ion Endter, proprietarul actual al acestor terenuri. Cu referire la ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din 17 octombrie 2011 declară, că nu pot neglija informațiile constatate de către organele împuternicite precum că Ion Endter nu a participat la licitație, dar a fost reprezentat de soția sa, care la acel moment ocupa funcția de secretar al Consiliului local.

Au declarat că consilierul local Copăceanu Roman a comunicat că semnăturile de pe deciziile Consiliului local privind aprobarea rezultatelor licitației nici nu îi aparțin. Alți consilieri au comunicat că au fost duși în eroare privind aceste terenuri, aceștia credeau că era vorba de un teren de 40 ha și nu de două terenuri a câte 20 ha sau că unora procesul verbal al ședinței cu privire la valabilitatea procesului verbal al licitației nici nu le-a fost prezentat. Unele din aceste circumstanțe factice au fost constatate de către experți într-un raport de constatare tehnico-științifică, care a stabilit că într-adevăr semnătura consilierului Roman Copăceanu a fost falsificată.

Au susținut că chiar dacă toate aceste circumstanțe erau suficiente pentru a porni o cauză penală, organele de urmărire penală au refuzat pornirea acesteia pe motiv că a intervenit termenul de prescripție. Partea penală a acestei situații este clară, or expirarea termenului de prescripție îi lipsește de dreptul de a trage la răspundere persoanele ce se fac vinovate de comiterea unor infracțiuni. Grupul de reclamanti a prezentei cereri a solicitat Consiliului local de a remedia situația cel puțin în partea civilă a problemei. Or, o persoană care se face vinovată de comiterea unei infracțiuni a cărei termen de prescripție a expirat nu poate fi atrasă la răspundere penală, însă aceasta nu poate rămâne în continuare cu beneficiile infracțiunii comise – în cazul dat, terenurile obținute ca urmare a unei licitații frauduloase ce a fost aprobate de Consiliul local printr-o decizie cu falsuri în acte publice.

Au considerat că Consiliul local al com. Cărpineni trebuia să elucideze toate circumstanțele, or, terenurile pe care anterior se afla iazul din localitate erau de fapt bunuri care prin natura lor trebuia să fie destinate pentru folosința membrilor comunității, sau cel puțin să aducă beneficii comunității. Prin urmare, chiar dacă urma să se înstrăineze aceste terenuri unor terțe persoane pe motiv că autoritățile locale nu au suficiente resurse de a reconstrui acest iaz, cel puțin acestea trebuie să urmărească ca noul proprietar să urmărească acest scop. Or, pentru asemenea decizii anterior optase Consiliul local al s. Cărpineni. Mai mult, pe aceste terenuri sunt amplasate niște construcții acvatică cu destinația de deservire a iazului. Care este soarta acestora nu s-a hotărât prin careva acte juridice.

Au afirmat că respectiva licitație a fost frauduloasă și ilegală prin admiterea falsurilor în semnături, neparticiparea în persoană a cumpărătorului Ion Endter, neparticiparea numărului suficient a membrilor consiliului la ședința în care s-a aprobat rezultatele licitației, întrunit cvorumul necesar, mai mult din câte s-a constatat în ordonanța procurorului o astfel de ședință a consiliului nici nu a avut loc, procesul verbal fiind întocmit și semnat la unii membri a consiliului de către membrii familiei Endter, prezentarea unor informații eronate asupra obiectului ce se supunea licitației,

precum și neprezentarea către membrii consiliului local a proceselor verbale ale ședințelor Consiliului local cu nr. 2 din 23 septembrie 2005 și deciziile nr. 04/07 din 07 iulie 2005, nr. 03/07 din 25 iulie 2006 cu privire la valabilitatea procesului verbal al licitației. Toate aceste circumstanțe fiind constatate deja și în ordonanța de refuz în pornirea urmării penale din 17 octombrie 2011.

Au susținut că la data de 01 februarie 2016 au expediat în adresa Consiliului local al com. Cărpineni o cerere prealabilă prin care solicită anularea Deciziei Consiliului local nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului verbal al licitației și anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com. Cărpineni cu cet. Ion Endter, iar prin răspunsul consiliului local al com. Cărpineni parvenit la data de 29 februarie 2016, nu li s-a dat curs solicitării expuse în cererea prealabilă, dar care se expune pe următoarele fapte: actuala componență a consiliului consideră că decizia contestată este una ilegală, precum și contractele de vânzare-cumpărare care se contestă.

Au menționat că comunitatea locală a fost deposedată de iazul satului de către fosta administrație și familia Endter prin falsuri în acte publice, dar, reieșind din faptul că la mijlocul problemei se discută despre dreptul de proprietate, drept ce este garantat de Constituția Republicii Moldova, consideră că situația dată urmează a fi soluționată de către instanța de judecată.

Au declarat reclamantii că în cazul licitației privind vânzarea terenurilor în speță nu s-a respectat nici unul din principiile fundamentale. Eficiența unei asemenea tranzacții putea fi argumentată doar prin reconstrucția iazurilor din localitate, ceea ce urma să contribuie la dezvoltarea economică a comunității. Legalizarea unei asemenea tranzacții este cel puțin una dubioasă, or asta se constată și în ordonanța de refuz în urmărirea penală și în Raportul de expertiză care confirmă falsuri de semnături pe documentele publice. Principiul transparenței de asemenea a fost unul mimat, or, la respectiva licitație a fost doar un singur participant și acela nu s-a prezentat în persoană, dar contrar legii fiind reprezentat de soția sa care la acel moment era secretarul consiliului local și reprezentant al persoanei ce a participat la licitație. Adicional, achizițiile publice efectuate de către stat sau de către o colectivitate locală trebuie să se supună regulilor care să asigure transparența și să permită manifestarea concurenței în mod loial.

Au indicat, că mai mult ca atât, încheierea respectivelor tranzacții sunt afectate de conflictul de interese. Or, soția acestuia, fiind funcționar public în calitate de secretar al Consiliului a avut posibilitate directă de a influența decizia luată și l-a reprezentat pe Ion Endter fără a avea nici o împuternicire în acest sens. Dubla calitate ce și-a asumat-o de secretar al Consiliului prin care trebuia să urmărească interesul comunității și calitatea sa de reprezentant al soțului său în relații cu consiliul local sunt absolut incompatibile. Fiind în căsătorie cu Ion Endter, încheierea tranzacțiilor cu Consiliul local Cărpineni i-a mărit în mod automat patrimoniul acesteia, ori bunurile dobândite de soți constituie proprietate comună în devălmășie.

Au relatat că prin declararea nulității actului juridic primar, decizia Consiliului local nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului-verbal al licitației, urmează a fi declarate și actele subsecvente-contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor. Principiul anulării actului subsecvent înseamnă că nulitatea actului inițial sau primar atrage după sine și anularea actului subsecvent, dacă se referă la același

drept. Prin urmare decizia Consiliului local este un act de autorizare, iar anularea autorizației administrative, care precede încheierea actului juridic de drept civil, conduce și la anularea acestui din urmă act juridic, precum și în cazul existenței a două acte juridice, dintre care unul este principal, iar celălalt accesoriu, anularea actului juridic principal atrăgând după sine și anularea actului juridic accesoriu.

Au relevat că interesul comunității prevalează interesului privat al lui Ion Endter. Dreptul de proprietate privată a lui Ion Endter este absolut, dar nu în detrimentul interesului general al comunității. Or, dobândirea acestui drept a fost una frauduloasă, așa cum s-a menționat.

Au solicitat anularea deciziei Consiliului local nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului-verbal al licitației; anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com. Cărpineni cu Ion Endter, restituirea terenurilor obiecte al contractelor de vânzare-cumpărare în proprietatea Consiliului local al com. Cărpineni.

La data de 21 iulie 2017 reprezentantul reclamantilor, avocatul Roșca Vladislav, a înainta cerere de concretizare indicând ca pârâți: Consiliul local al com. Cărpineni, Primăria com. Cărpineni, Ion Endter, reiterând solicitările invocate în cererea de chemare în judecată inițială, și anume: anularea deciziei Consiliului local al com. Cărpineni nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului verbal al licitației; anularea contractelor de vânzare-cumpărare nr. 2471 și 2472 din 18 august 2006, încheiate între Primăria com. Cărpineni cu Ion Endter; repunerea părților în situația anterioară; a dispune încasarea solidară din contul pârâților în folosul grupului de reclamanți a cheltuielilor de judecată a pricinii.

Prin hotărârea din 14 septembrie 2016 a Judecătoriei Hîncești acțiunea depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost admisă. A fost anulată decizia Consiliului comunal Cărpineni, r-nul Hîncești nr. 03/07 din 25 iulie 2006, prin care s-a considerat valabilă decizia consiliului comunal Cărpineni nr. 04/07 din 07 iulie 2005 cu privire la vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni. Au fost anulate contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor cu suprafața de 20,5998 ha și suprafața de 20,1969 ha, încheiate între Primăria Cărpineni, r-nul Hîncești și Ion Endter la data de 18 august 2006, cu repunerea părților în poziția inițială. A fost încasat în mod solidar din contul Consiliului local al comunei Cărpineni, r-nul Hîncești și Ion Endter în beneficiul lui Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a sumei de 5315 lei cu titlu de taxa de stat achitată la depunerea acțiunii.

Prin decizia din 21 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Ion Endter, a fost casată hotărârea din 14 septembrie 2016 a Judecătoriei Hîncești și remisă cauza spre rejudecare în prima instanță (f.d.172-180, Vol.II).

Prin hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central acțiunea depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost respinsă ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Prin decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie

Straton și Simion Straton, a fost casată hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii. A fost anulată decizia Consiliului comunal Cărpineni, r-nul Hîncești nr. 03/07 din 25 iulie 2006, prin care s-a considerat valabilă decizia consiliului comunal Cărpineni nr. 04/07 din 07 iulie 2005 cu privire la vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni. Au fost anulate contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor cu suprafața de 20,5998 ha și suprafața de 20,1969 ha, încheiate între Primăria Cărpineni, r-nul Hîncești și Ion Endter la data de 18 august 2006, cu repunerea părților în poziția inițială. A fost încasat din contul Primăriei Cărpineni în beneficiul lui Ion Endter a sumei 177800 de lei. A fost restituit terenul cu suprafața de 20,1969 ha și 20,5998 ha în proprietatea Consiliului local al comunei Cărpineni, r-nul Hîncești. A fost încasat în mod solidar din contul Consiliului local al comunei Cărpineni, r-nul Hîncești și Ion Endter în beneficiul lui Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a sumei de 5315 lei cu titlu de taxa de stat achitată la depunerea acțiunii.

Instanța de apel și-a motivat concluzia prin faptul că, în urma încheierii a două contracte de vânzare-cumpărare a terenului din 18 august 2006, între Primăria com. Cărpineni și Ion Endter, ultimul a devenit proprietar al terenurilor cu suprafața de 20,59 ha și 20,19 ha cu destinația pășuni, pe care anterior se afla un iaz. Temei pentru încheierea contractelor respective au servit procesele-verbale cu privire la rezultatele licitației din 23 septembrie 2005 prin care Ion Endter a fost desemnat câștigător, precum și decizia Consiliului local nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului-verbal al licitației. De asemenea, s-a stabilit că licitația a fost desfășurată în baza deciziei Consiliului com. Cărpineni nr. 04/07 din 07 iulie 2005, cu privire la vânzarea la licitație funciară a terenurilor cu destinația pășuni cu suprafața de 20,59 ha și 20,19 ha.

Instanța de apel a considerat că, instanța de fond eronat a ajuns la concluzia privind respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție, deoarece în conformitate cu art. 212 alin. (3) CPC, reprezentantul Consiliului local Cărpineni a recunoscut cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, invocând că documentele în baza cărora au fost încheiate contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor sunt false, fiind lezate drepturile cetățenilor localității de a se folosi de un bun ce le aparține.

Totodată, instanța de apel a reținut că prin Ordonanța Procuraturii Anticorupție din 17 octombrie 2011, s-a refuzat în începerea urmăririi penale în privința factorilor de decizie a Primăriei s. Cărpineni, r-nul Hîncești, pe motivul intervenirii termenului de prescripție, însă în cadrul examinării materialelor s-a stabilit că, actele care au sta la baza semnării contractelor de vânzare-cumpărare din 18 august 2006 au fost falsificate până la data semnării acestora.

Ajungând la concluzia de a anula și contractele de vânzare-cumpărare din 18 august 2006, cu repunerea părților în poziția inițială, întemeindu-și concluzia în baza prevederilor art. 216, 217 și 219 alin. (1) Cod civil, instanța de apel a reținut că, acestea sunt acte juridice emise ca urmare a actului administrativ, acte subsecvente, deciziei Consiliului com. Cărpineni nr. 03/07 din 25 iulie 2006 care a fost anulată.

La data de 18 septembrie 2018, în termenul prevăzut de lege, Ion Endter a declarat recurs împotriva deciziei din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a indicat că, de către instanța de apel a fost interpretată în mod eronat legea.

A menționat că instanța de apel nu a combătut concluziile primei instanțe în aspectul tardivității depunerii cererii de chemare în judecată, invocând eronat prevederile art. 212 alin. (3) CPC, care nu-și au suport juridic în litigiul dat.

A susținut că Sergiu Mandiș a fost unul din consilierii, care a participat la emiterea deciziei Consiliului local din 07 iulie 2005, a participat la emiterea deciziei din 25 iulie 2006, a participat la investigațiile demarate de CCCEC. Astfel, acesta cunoștea toate circumstanțele de drept și de fapt ale emiterii actelor administrative. Așa-numita „recunoaștere a acțiunii” survine peste zece ani și în această ordine de idei se constată aplicarea eronată de către instanța de apel a termenului de prescripție.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în

care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ion Endter, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ion Endter, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ion Endter, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Ion Endter, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru